

GUIA DOCENT

GEOGRAFIA TURÍSTICA DEL MÓN

Coordinació: Francisco Garcia Pascual

Any acadèmic 2013-14

Informació general de l'assignatura

Denominació	GEOGRAFIA TURÍSTICA DEL MÓN
Codi	102614
Semestre d'impartició	1r Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	3
Crèdits pràctics	3
Coordinació	Francisco Garcia Pascual
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	La classe presencial suposa 60 hores lectives sobre un total de 150 hores de treball total de l'estudiant.
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català i Castellà
Horari de tutoria/lloc	dimarts de 17,30-18,30 dimecres de 19,30-20,30

Francisco Garcia Pascual

Objectius acadèmics de l'assignatura

L'objectiu central de l'assignatura Geografia Turística del Món és doble.

En primer lloc, pretén oferir a l'alumne una visió globalitzadora del fenomen turístic, dels factors que ho condicionen i dels seus impactes socials, econòmics, polítics, culturals i territorials.

I, en segon lloc, vol oferir així mateix els instruments teòrics i pràctics que li permetin investigar i comprendre la realitat turística d'una àrea concreta, des d'una triple perspectiva: les seves possibilitats de desenvolupament, les necessitats infraestructurals i el paper de les administracions públiques en el seu impuls.

Competències

Competències generals o bàsiques (CB)

1. Capacitat d'anàlisi i síntesi.
2. Capacitat d'organitzar i planificar.
3. Capacitat de treball en equip.
4. Capacitat de lideratge.
5. Capacitat de treballar i d'aprendre de forma autònoma i interactuar adequadament amb la resta de companys i companyes.
6. Capacitat de desenvolupar-se acadèmicament des del rigor, al compromís personal i cercant la qualitat de la feina feta.
7. Capacitat de raonament crític.

Competències específiques (CES)

1. Conèixer, comprendre i interpretar el territori i la seva complexitat des de la perspectiva del turisme.
2. Conèixer i interpretar els espais geogràfics turístics regionals mundials.
3. Conèixer, comprendre i interpretar la dialèctica humana, econòmica, política i social en la formació, consolidació i estructura del turisme i dels turismes.
4. Conèixer i interpretar les polítiques turístiques.
5. Conèixer i comprendre els impactes socials, econòmics, culturals i mediambientals de les activitats turístiques.
6. Capacitat per combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada (lo local amb lo global, lo general amb lo particular).
7. Capacitat per interrelacionar i interpretar els fenòmens socials, econòmics, polítics i culturals a diferents escales territorials.
8. Conèixer, comprendre i interpretar les dinàmiques urbanes i les dinàmiques rurals, i com aquestes es mostren en termes de disparitats de dinàmiques turístiques.
9. Capacitat per explicar la diversitat de llocs, regions i localitzacions turístiques.
10. Conèixer i dominar els mètodes d'informació geogràfica i d'informació econòmica.

Competències estratègiques universitat (CEU)

1. Capacitat de comunicació oral i escrita en llengua catalana i en llengua castellana.
2. Coneixement i habilitat per utilitzar les diferents fonts d'informació i de documentació.
3. Capacitat d'utilitzar la terminologia i les tècniques pròpies de l'àmbit disciplinari i/o professional.
4. Capacitat i coneixement de les tecnologies de la comunicació i la informació i el seu potencial ús professional.
5. Respecte i desenvolupament dels drets humans, els principis democràtics, els principis d'igualtat entre homes i dones, als valors propis d'una cultura de pau i altres valors democràtics.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Tema 1. Aproximació teòrico-conceptual al turisme. Definicions de turisme i problemes metodològics. Teories interpretatives del fenomen turístic. Definicions dels fluxos i dels espais turístics. Classificació de les activitats turístiques.

Tema 2. Principals factors de localització de les activitats turístiques: naturals, infraestructurals, tècnics i polítics. Tot territori pot ser turístic? Què intervé per a què un espai esdevingui un atractiu turístic?

Tema 3. Evolució històrica del turisme al món. Etapes i característiques. El lligam del turisme amb el desenvolupament del capitalisme contemporani.

Tema 4. Principals fluxos turístics al món. El paper central dels països desenvolupats. Els nous espais turístics emergents. Una part significativa del món exclosa del turisme.

Tema 5. El turisme al món. Dinàmiques territorials. Les grans regions turístiques: característiques estructurals i espacials, principals atractius, impactes socials, econòmics i territorials.

Tema 6. El turisme a Espanya. Principals trets característics.

Tema 7. El turisme a Catalunya. Principals trets característics.

Tema 8. Les polítiques turístiques de les administracions públiques. Gestió i planificació del turisme.

Tema 9. La indústria turística. De la gran multinacional a l'empresa familiar. El fenomen de les empreses de transport de low cost. La revolució d'internet i el

turisme.

Tema 10. Llums i ombres del turisme coma instrument de desenvolupament socioeconòmic i territorial.

Eixos metodològics de l'assignatura

El plantejament metodològic d'aquesta assignatura bàsicament es construeix a partir de tenir present l'objectiu general que la defineix (*oferir una visió general del turisme a nivell mundial, de les seves característiques estructurals, i de les dinàmiques i dels conflictes socio-culturals, medioambientals i polítics que d'ell se'n deriven*), i dels continguts, competències transversals i competències específiques perfilades.

En aquest sentit, apostem per una metodologia basada en un ensenyament/aprenentatge molt flexible, que implica una formació que intenta conjugar tant la transmissió d'uns coneixements de continguts considerats com essencials i significatius socialment i professionalment en aquest àmbit de la disciplina (que es vehiculen mitjançant els deu grans temes que el defineixen), com la capacitació en el domini d'uns instruments analítics i d'unes tècniques generals (de la interpretació científica) i específiques (de la geografia), que han de permetre a l'estudiant/a comprendre/analitzar amb rigor la pluralitat d'escenaris socioeconòmics que defineixen el món del segle XXI.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

<u>Dates</u> (Setmanes) Valor aproximatiu	<u>Descripció</u>	<u>Activitat</u> <u>Presencial</u>	<u>Hores</u> Valor aproximatiu condicionat al desenvolupament del curs i a la participació i interessos concrets dels estudiants
1	Aproximació teòrico-conceptual al turisme. Definicions de turisme i problemes metodològics. Teories interpretatives del fenomen turístic. Definicions dels fluxos i dels espais turístics. Classificació de les activitats turístiques	Classe magistral	4,30
2	Principals factors de localització de les activitats turístiques: naturals, infraestructurals, tècnics i polítics. Tot territori pot ser turístic? Què intervé per a què un espai esdevingui un atractiu turístic?	Classe magistral	4,30
3-4	Evolució històrica del turisme al món. Etapes i característiques. El lligam del turisme amb el desenvolupament del capitalisme contemporani.	Classe magistral	9
5	Principals fluxos turístics al món. El paper central dels països desenvolupats. Els nous espais turístics emergents. Una part significativa del món exclosa del turisme.	Classe magistral	4,30
6-8	El turisme al món. Dinàmiques territorials. Les grans regions turístiques: característiques estructurals i espacials, principals atractius, impactes socials, econòmics i territorials.	Classe magistral	13,30
9 (aproximatiu)	Avaluació (presentació treball)		4,30
10-11	El turisme a Espanya. Principals trets característics.	Classe magistral	9
12-13	El turisme a Catalunya. Principals trets característics.	Classe magistral	9

14	Les polítiques turístiques de les administracions públiques. Gestió i planificació del turisme.	Classe magistral	4,30
15	La indústria turística. De la gran multinacional a l'empresa familiar. El fenomen de les empreses de transport de low cost. La revolució d'internet i el turisme.	Classe magistral	4,30
16	Llums i ombres del turisme com a instrument de desenvolupament socioeconòmic i territorial.	Classe magistral	4,30
17-18	Avaluació	Examen per escrit	2

Sistema d'avaluació

Acció avaluadora	Activitats d'Avaluació Criteris	% Nota final	Dates	O/V (1)	I/G (2)	Objectius
Treball: Interpretar el turisme en determinats llocs comparativament: Mallorca, Miami, Hong Kong	Treball pràctic i autoavaluació (de 10 a 15 pàgines)	10	20 de novembre	O	I	Domini de la recerca de fonts documentals, estadístiques i informatives. Determinació d'objectius turístics, mecanismes tangibles i intangibles d'atracció turística. Delimitació de les polítiques turístiques. Valoració dels ingressos econòmics i impactes socials
Sortida de Camp a Madrid durant 2 dies.	Sortida de camp	30	Finals novembre (divendres i dissabte, possible 29-30)	O	G	Interpretar críticament el fenomen turístic in situ. Valorant la dialèctica entre els processos generals i l'actuació individual dels agents turístics públics i privats. Impulsar la reflexió individual i col·lectiva.
Examen	Examen per escrit	50	20 de gener (18 a 20h)	O	I	Avaluació del nivell de coneixements assolits sobre la matèria del curs.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia

- AECIT (2008): *La actividad turística española en 2007*, UAM, Madrid.
- ANTÓN, S. (1995): *Diferenciació i reestructuració de l'espai turístic. Processos i tendències al litoral de Tarragona*, tesis doctoral, Universitat Rovira i Virgili.
- ANTÓN, S. (1996): "Anàlisi del model de desenvolupament turístic català i espanyol", en AA.VV., *Turismo, territori i estratègies de desenvolupament*, Girona, UG, pp.53-60.
- ANTÓN, S. (1996): "El Parquetemático de Port Aventura", en *Estudios Turísticos* núm.130, pp.7-36.
- ANTÓN, S. (2002): "El model turístic de Catalunya enfront de les noves tendències de la demanda", en *Revista de Geografia* núm.1, pp.119-128.
- BAYÓN, F. –dir (1999): *50 años de turismo en España*, Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces.
- BOSCH, R. (2001): "L'oferta i la gestió turística al segle XXI", en *IV Congrés de Turisme de Catalunya*, monogràfic de la *Revista Estudis de Turisme de Catalunya* núm.8, p.1-6.
- CALABUIG, J.; MINISTRAL, M.(1994): *Manual de geografia turística de España*, Editorial Síntesis, Madrid.
- COMISIÓN EUROPEA (2003): *Tourism: Europe, Central European countries and Mediterranean countries, key figures 2001-2002*, Luxemburgo.
- COMISIÓN EUROPEA (2010): *European business, facts and figures. Part 5: trade and tourism*, Luxemburg.

- DONAIRE, J.A.. (1995): "Elturismo en una sociedad post-industrial. Algunas propuestas conceptuales", en AA.VV., *La formació, la rehabilitació i les noves modalitats turístiques*, Palma de Mallorca, UIB, pp.179-186.
- DONAIRE, J.A.. (2002): "Patrimonio natural y patrimonio cultural: elementos para un nuevo modeloturístico", en AECIT, *Nuevas tendencias del ocio y del turismo, su especialproblemática en destinos singulares*, Madrid, pp.405-416.
- ESTEVE, R.; FUENTES, R. (2000): *Economía, historia e instituciones del turismo en España*, Madrid, Editorial Pirámide.
- FOURNEAU, F.; MARCHENA, M.–dir- (1995): *Ordenación y desarrollo del Turismo en España y Francia*, Madrid, MOPU.
- FRAGUPELL, R.M.; MUNDET, L.(1995): "La nueva configuración espacial del turismo en la Costa Brava", en AECIT, *¿España, un país turísticamente avanzado?*, Madrid, IET, pp.243-254.
- FRANCÉS, G. (2003): "El turismerural", en *Revista ETC* núm.13, Direcció General de Turisme de la Generalitat de Catalunya.
- FUENTES, R. (1995): *Elturismo rural en España. Especial referencia al análisis de la demanda*, Madrid, Ministerio de Comercio y Turismo, IET.
- FURIÓ, E. (1996): *Economía, turismo y medio ambiente*, Valencia, Tiranc lo Blanc y Universitat deValència.
- GARCÍA, A.; ALBURQUERQUE, F.J.(2003): "El turismo cultural y el de sol y playa ¿sustitutivos o complementarios?", en *Cuadernos de Turismo* núm.11, pp.97-106.
- GÓMEZ B.; LÓPEZ PALOMEQUE, F.(2003): "Destinos de montaña y nieve", en AECIT, *La actividad turística española 2002*, Madrid, pp.427-438.
- INSTITUTO DE ESTUDIOS TURÍSTICOS (2003): *25 años de turismo español en cifras*, Madrid.
- INSTITUTO DE ESTUDIOS TURÍSTICOS (2011): *Balance del turismo en 2010 en Espanya*, Ministerio de Comercio y Turismo, Madrid.
- LICKORISH, L.J.; JENKINS, C.L.(2000): *Una introducción al turismo*, Editorial Síntesis, Madrid.
- LÓPEZ COLAS, J. (2003): *Las residencias secundarias en España: estudio territorial de su uso y tendencias*, tesis doctoral, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.
- LÓPEZ OLIVARES, D. (1999): "Lastendencias de la demanda y las políticas turísticas integradas como instrumentos de revitalización de los espacios rurales españoles del interior", en *Boletín de la AGE* núm.28, pp.61-83.
- LOPEZ PALOMEQUE, F. (1995): "Lacompetitividad entre la dialéctica turismo-territorio: reflexión a propósito del estudio sobre la ventaja comparativa del turismo en Cataluña", en AA.VV., *¿España un país turísticamente avanzado?*, Madrid, AECIT/IET, pp.219-263.
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. (1997): "Lageneralización espacial del turismo en Cataluña y la nueva dialéctica litoral-interior", en AGE, *Dinámica litoral-interior*, Santiago de Compostela, USC, p.409-418.
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. (1999): "Política turística y territorio en el escenario de cambio turístico", en *Boletín de la AGE* núm.28, p.23-38.
- LÓPEZ PALOMEQUE, F.; VERA, J.F.(2001): "Espacios y destinos turísticos", en GIL OLCINA, A.; GÓMEZ MENDOZA, J.–coors-, *Geografía de España*, Barcelona, Ariel, p.545-571.
- Lopez Palomeque, F. –dir.–(2010): *Atlas del Turisme a Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- MAJORAL, R. –coor- (2002): "Elturismo y su dinámica territorial", en AA.VV., *Cataluña, un análisis territorial*, Barcelona, Ariel, p.291-320.
- MANERO, F. (1997): "Experiencias de turismo interior: logros y procesos desde la perspectiva del desarrollo local", en AA.VV., *Los turismos de interior*, Madrid, UAM, pp.207-239.
- MARCHENA, M. (1994): "Unejercicio de prospectiva: de la industria del turismo fordista al ocio de producción flexible", en *Papers de Turismo* núm.14-15, pp.77-94.
- MARCHENA, M. (1995): "Elturismo metropolitano: una aproximación conceptual", en *Estudios Turísticos* 119-129, pp.7-21.
- MARCHENA, M.; FOURNEAU, F.; GRANADOS, V. –eds- (1992): *¿Crisis del turismo? Las perspectivas en el nuevo escenario internacional*, Sevilla, IDR/Universidad de Sevilla.
- MESPLIER, A.; BLOC-DARAFFOUR, P. (2000): *Geografía del turismo en el mundo*, Editorial Síntesis, Madrid.
- MIGUELSANZ, A. et al. (1993): *Llibre blanc del turisme a Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- MULERO, A. (1990): *Espacios y actividades de ocio en el ámbito rural*, Madrid, MAPA.
- MUNNÉ, G. (2003): "El turismo industrial", en *Revista ETC* núm.13, Direcció General de Turismo de la Generalitat de Catalunya.
- NAVINES, F. (2000): "Cataluña", en AECIT, *La actividad turística española en el 2000* -Edición 2001-, Madrid, p.337-350.
- OLIVERAS, J. (1989): "Urbanización y turismo en la zona costera catalana", en AGE/Universidad Complutense, *XI Congreso Nacional de Geografía, Comunicaciones*, Madrid, pp.346-355.
- OLIVERAS, J.; ANTÓN, S. -eds- (1997): *Turismo y planificación del territorio en la España de fin de siglo*, Grup d'Estudis Turístics, Tarragona, URV.
- PALLÀS, J.M. (2001): "Impacte econòmic del turismo a Catalunya", en AA.VV., *I Congrés de turismo de Catalunya*, Tarragona, pp.87-88.
- PAUNERO, X. (1997): "Cataluña y el turismo de interior: el Pirineo catalán un distrito turístico", en AA.VV., *Los turismos de interior: el retorno de la tradición viajera*, Madrid, UAM, pp.215-232.
- PEDREÑO, A. -dir- (1996): *Introducción a la economía del turismo en España*, Madrid, Editorial Civitas.
- PELLEJERO, C. -dic- (1999): *Historia de la economía del turismo en España*, Madrid, Editorial Civitas.

- PELLEJERO, C. -dir- (1999): *Historiade la economía del turismo en España*, Civitas, Madrid.
- PRATS, F. (1999): "El nuevoparadigma turístico", en *Tribuna AECIT/nexotur* 4, noviembre.
- SALVA, P. (1998): "Los modelosde desarrollo turístico del Mediterráneo", en *Cuadernos de Turismo* núm.2,p.8-25.
- SOLA MORALES, I. (2003): "Elturismo cultural", en *Revista ETC* núm.13, Direcció General de Turisme dela Generalitatde Catalunya.
- VALENZUELA, M. -coord- (1997): *Losturismos de interior, el retorno de la tradición viajera*, Madrid, UAM.
- VERA, F.J. (1994): "El modeloturístico del Mediterráneo español: agotamiento y estrategias dereestructuración", en *Papers de Turismo* núm.14-15, pp.87-98.
- VERA, F.J.; LÓPEZ PALOMEQUE, F.; MARCHENA, M.; ANTÓN, S. -coors- (1997): *Análisis territorial delturismo: una nueva geografía del turismo*, Barcelona, Ariel.
- VERA, F.J.; MARCHENA, M.(1996): "El modelo turístico español: una perspectiva económica y territorial",en PEDREÑO, A. -dir-: *Introducción a la economía del turismo en España*,Madrid, Editorial Civitas, p.327-364.
- VERA, J.; LOPEZ PALOMEQUE, F.et al -coor- (1997): *Análisis territorial del turismo*, Ariel Geografía,Barcelona.

RECURSOS

- Asociación de GeógrafosEspañoles : www.ieg.csic.es/age
- Recursos d'informació engeografía. Universidad Carlos III de Madrid: www.uc3m.es/uc3m/serv/BIB/HUM/geo2002/geo.htm
- Recursos d'informació engeografía, Utrecht University: www.library.uu.nl/geosource
- Biblioteca Nacional de Espanya:www.bne.es
- Bibliotecas americanas: www.lanlc.utexas.edu/la/region/library
- Bibliotecas europeas: www.bl.uk/gabriel
- Bibliotecas espanyoles: www.csic.es/cbic/webuni.htm
- Catàleg col·lectiu de lesuniversitats catalanes: www.cbuc.es
- Centre d'Investigacions Sociològiques: www.cis.es
- Centro de Investigación, Docencia, Documentación y Difusión de las Relaciones Internacionales y el Desarrollo: www.cidob.es
- Institut d'Estadística de Catalunya: www.idescat.es
- Institut Nacional d'Estadística:www.ine.es
- Portal de la Unió Europea: www.europa.eu.int
- Institut d'Estudis Turístics d'Espanya:www.iet.tourspain.es
- Pàgina espanyola ambinformació, estudis i estadístiques turístiques: www.exceltur.org
- Travel and Tourism Research Association: www.ttra.com
- World Leisure and Recreation Association: www.worldleisure.org
- Organització Mundial delTurisme: www.world-tourism.org
- Organització per la Cooperació i elDesenvolupament Econòmic: www.oecd.org
- Organització de Nacions Unides:www.nu.org
- Banc Mundial: www.worldbank.org
- Observatori de laMundialització: www.ecoropa.org/observ.htm
- Organització Internacional delTreball: www.ilo.org
- Organització Internacional delComerç: www.wto.org
- World Travel and Tourism Council, conté dades estadístiques i informes turístiques importants: www.wtfc.org
- Fons de Població de Nacions Unides: www.unfpa.org
- Conferència de Nacions Unides pelComerç i el Desenvolupament: www.unctad.org
- Comissió econòmica per AmèricaLlatina i el Carib: www.eclac.org
- Comissió econòmica per l'Àsia iel Pacífic: www.unescap.org
- Comissió econòmica per l'ÀsiaOccidental: www.escwa.org
- Comissió econòmica per l'Àfrica:www.uneca.org
- Fons Monetari Internacional: www.imf.org

- Pàgina web sobre els objectius de desenvolupament del mil·lenni i sobre cooperació internacional: www.developmentgateway.org
- Diari El País: www.elpais.es
- Diari El Mundo: www.elmundo.es
- Diari El Periodico: www.elperiodico.es
- Diari La Vanguardia: www.lavanguardia.es
- Diari Le Monde: www.lemonde.fr
- Cadena de televisió CNN: www.cnn.com
- Fundació Jaume Bofill: www.fbofill.org
- Institut de Ciències Polítiques i Socials: www.icps.es
- Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals: www.pisunyer.org